

Branschorganisationen
för dagligvaruhandeln

Diarienummer: 04912-2021

Inskickat: 2022-09-12

Ansvarig tjänsteman: Charlotte Hell

Från:

Svensk Dagligvaruhandel

Till:

Folkhälsomyndigheten

Remiss dnr 04912–2021

Svensk Dagligvaruhandel tackar för inbjudan att svara på remiss om Folkhälsomyndighetens förslag på vägledning gällande ålderskontroll vid försäljning av tobaksvaror och vissa nikotinprodukter via automater, obemannade butiker samt internet.

Svensk Dagligvaruhandel är branschorganisationen för dagligvaruhandeln i Sverige. Våra medlemsföretag är Axfood AB, City Gross Sverige AB, Coop Sverige AB, ICA Sverige AB, Lidl Sverige KB och Livsmedelshandlarna. Tillsammans står vi för drygt 95 % av dagligvaruhandeln i Sverige, med butiker över hela landet. Dagligvaruhandeln sysselsätter runt 95 000 personer, varav en tredjedel är unga (15-24 år).

Svensk Dagligvaruhandels svar på remiss

Vi önskar inledningsvis framhålla att dagligvaruhandeln tar sin skyldighet att förhindra minderåriga från att få tillgång till tobak och tobaksfria nikotinprodukter på stort allvar. Det är därför viktigt att dagligvaruhandeln inte missgynnas konkurrensmässigt i förhållande till andra aktörer som inte har den mångåriga erfarenheten av tobaksförsäljning som dagligvaruhandeln besitter. Det är därtill av vikt att vägledningen anpassas efter den digitala utvecklingen. Svensk Dagligvaruhandel välkomnar att Folkhälsomyndigheten har tagit fram en vägledning till kommunerna i frågan om ålderskontroll eftersom det är ytterst viktigt för oss att kommunerna tillämpar lagen och utövar sin tillsyn på ett enhetligt sätt i hela landet.

Med anledning av våra inledande synpunkter ovan vill vi peka på några delar av vägledningen som vi anser bör förtydligas.

Vägledningen är uppdelad i tre underrubriker; försäljning via automat, försäljning i obemannade butiker och försäljning via internet. Uppdelningen antyder att olika regler gäller för olika försäljningssätt. Det grundläggande problemet i tillsynen är enligt vår uppfattning att olika företag behandlas olika beroende på val av försäljningskanal. Vi ser en stor risk med att vägledningens nuvarande utformning riskerar att bidra till en snedvriden konkurrens mellan dagligvaruhandeln och de företag som enbart säljer tobak och tobaksfria nikotinprodukter via internet eller postorder. Det är exempelvis idag möjligt att beställa en tobaksprodukt på en hemsida och sedan hämta ut den i ett utlämningskåp via BankID utan krav på uppsikt av utlämningskåpet. Detsamma gäller för mediciner som beställs via apotekens e-handelssidor. Som vi tolkar den nuvarande vägledningen godtas däremot inte motsvarande försäljningssätt om en dagligvarubutik önskar bedriva e-handel med tillhörande utlämningskåp eftersom det då ställs krav på att skåpet hålls under uppsikt trots att personen legitimerar sig via BankID. Detta förhållningssätt leder dels till en snedvriden konkurrens på marknaden, dels till svårigheter för dagligvaruhandeln att bedriva en modern butiksdrift i alla delar av landet.

Vi är väl medvetna om att lagstiftningen uppställer krav på att en kontroll sker vid utlämnandet av produkterna i fråga med beaktande av förvissandekravet och förbudet mot langning. Svensk Dagligvaruhandel anser dock att Folkhälsomyndigheten måste ta i beaktande att kraven på ålderskontroll riskerar att bidra till en försämrad konkurrenssituation och en försämrad möjlighet till digitalisering. Vår inställning är att verifiering med en etablerad form av e-legitimation (exempelvis BankID) alltid bör godtas vid utlämning av dessa varor för att säkerställa en enhetlig metod för ålderskontroll oavsett försäljningssätt. I synnerhet med hänsyn till digitaliseringen då BankID används av såväl banker som myndigheter. Eftersom det dessutom finns förslag på att införa en statlig e-legitimation är det av stor vikt att Folkhälsomyndighetens vägledning är kompatibel med den digitala utvecklingen. Det finns annars en risk att tillsynen förhindrar den digitala utvecklingen inom dagligvaruhandeln. Vi önskar därför ett förtydligande i vägledningen om huruvida det är möjligt att genom två legitimationskontroller med e-legitimation, en vid inträdet i lokalen och en vid öppnandet av utlämningskåpet kunna uppfylla lagstiftningens krav?

Svensk Dagligvaruhandel efterfrågar även ett förtydligande i vägledningen gällande bedömningen i de fall då säljaren är en annan aktör än utlämnaren. Den nuvarande formuleringen på sidan 6 i vägledningen antyder att det ställs hårdare krav på säljaren än på utlämnaren vid e-handel samt att utlämnaren inte behöver ha ett tillstånd utan enbart ett egenkontrollprogram?

Med anledning av behovet av en enhetlig rättstillämpning och tillsyn vill vi avslutningsvis lyfta behovet av en likartad tillsyn av regleringen om ålderskontroll för tobaks-och nikotinprodukter och receptfria läkemedel. Vi önskar därför att Folkhälsomyndigheten och Läkemedelsverket samverkar vid utformandet av sin respektive vägledning om ålderskontroll.